

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Izloži vsak dan zvečer izvenomni nedelje in praznike.

Inserati veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posredna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakica

Upravištvu: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 89

Govori posl. E. Gangla

v XXXI. seji deželnega zbora dne 27. oktobra t. l.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Šolsko nadzorstvo.

Visoka zbornica! Ze v šolskem odseku sem imel priliko, izreči, da nisem tako absolutno navdušen za sprejetje predloga, kakor ga stavlja deželni odbor, oziroma priporoča šolski odsek, in sicer zaradi tega ne, ker vidim v tem predlogu le enostransko skrb države nasproti ljudskemu šolstvu. Naša država ima glede ljudskega šolstva najkomodnejše stališče, ki si ga moremo misliti. Ona si je v členu XVII. državnega osnovnega zakona iz leta 1867. in v § 1 državnega šolskega zakona pridržala vso pravico in vso oblast nad ljudskim šolstvom. Saj pravi n. pr. § 1. državnega šolskega zakona, da je dolžnost ljudskemu šolstvu, vzgojiti vrle državljane. Torej je država stavila nalogo ljudski šoli, da ljudska šola v prvi vrsti izobražuje ljudstvo za državo. V § 55 in 56 ljudskošolskega zakona je pa država vsa bremena za vzdrževanje ljudskega šolstva zvalila na ramena posameznim deželam. Na eni strani si je torej država nad ljudskim šolstvom pridržala vso pravico in vso oblast, na drugi strani pa zahteva, da naj zida šole in plačuje učiteljstvo dežela. To se mi zdi ravnotako, kakor so v dobi tlačanstva morali kmetje obdelovati polja svojim gospodom, ti so pa brez plačila uživali tisto, kar jim je pridelala žuljava roka našega kmeta. Ravnotako pride vsak sad ljudske šole državi v prid, ne da bi za to kaj plačala. S tem pa, da hoče država poddržaviti vse okrajne šolske nadzornike, hoče ona svojo oblast nasproti ljudskemu šolstvu še povečati. Po moji sodbi bi bilo pravično samo to stališče: Ako hoče vlada kaj nadzorovati, mora najprej vlada nekaj imeti, kar naj nadzoruje. (Klic: Res je!) Sedaj pa plačuje dežela vse ljudsko šolstvo, država pa ima ves dobiček od tega, za kar dežele prispevajo z ogromnimi doneski. Namera, da hoče država poddržaviti okrajne šolske nadzornike, se mi zdi, kakor da hočejo zgradbo vsega ljudskega šol-

stva v Avstriji graditi od zgoraj dol. Z ozirom na to, da treba tukaj tudi čuvati avtonomijo šolstva posameznih dežel in da bi bila v prvi vrsti država primorana prispevati zavzdrževanje ljudskega šolstva — če hoče kaj nadzirati, mora najprej nekaj ustanoviti, kar naj nadzoruje — in z ozirom na enostransko poddržavljenost ljudskega šolstva bi jaz ne mogel glasovati za sprejetje zakonskega načrta, kakor leži pred nami. Ker je pa s tem zakonskim načrtom prizadeto tudi finančno vprašanje dežele in ker država s tem prevzame tudi obveznost, da vsaj v enem pogledu prevzame del stroškov ljudskega šolstva, smo tudi jaz in moji somišljeniki pripravljani glasovati za predlog šolskega odseka.

Prej je omenil gospod poročevalec, da se bo s tem, ako se poddržavijo šolski nadzorniki, olajšalo nadziralno delo. Jaz nisem tega mnenja, dokler bodo pri okrajnih glavarstvih okrajni šolski nadzorniki čisto navadni pisarji, toliko časa jim tudi pozneje ne bo preostajalo za delo, ki ga zahteva nadzorovanje šol. Ako pogledate poslovne številke okrajnih šolskih svetov, vidite, da se pisarniška opravila od leta do leta množe, in običajno morajo vse te pisarniške posle opravljati okrajni šolski nadzorniki sami, tako, da jim zaradi tega ne preostaje dosti časa, da bi mogli opravljati pravo svojo, namreč nadzorniško službo.

Ker je torej v neposredni zvezi z vprašanjem, ki je sedaj v razpravi, tudi vprašanje glede poslovanja okrajnih šolskih nadzornikov, se usojam staviti visoki zbornici v sprejetje ta-le predlog:

»Deželni zbor skleni:

Visoka vlada se pozivlja, da da vsakemu okrajnemu šolskemu nadzorniku na razpolago pisarniško moč, da se more vsak nadzornik popolnoma posvetiti samo svojem nadzorovalnemu poslu in da mu ne bo treba večine časa žrtvovati pisarniškim opravilom.«

Ker je s tem vprašanjem, ki je v razpravi, v neposredni zvezi tudi finančno vprašanje naše dežele, vprašanje glede denarja, ki ga dežela plačuje za ljudsko šolstvo, se mi zdi umestno, da tudi ob tej priliki opozorimo vlado, da ne sme imeti samo

dolžnosti nadzorovanja ljudskega šolstva poleg vse pravice in oblasti, ki jo ima nad tem ljudskim šolstvom, ampak da se mora spominjati ljudskega šolstva tudi tedaj, kadar trka jo na duri gmožna vprašanja. Zaradi tega se mi zdi umestno, da — kakor smo to storili že v zadnjem zasedanju te visoke zbornice — tudi danes in sploh ob vsaki dani priliki opozorimo vlado na njeno dolžnost, ki jo ima nasproti ljudskemu šolstvu, in zaradi tega prosim visoko zbornico, da sprejme tudi še nastopni predlog, ki je tak, kakršen je bil oni, ki sem ga staval v zadnjem zasedanju, ki je bil tedaj tudi sprejet:

»Deželni zbor skleni:

Visoka vlada se ponovno pozivlja, naj prispeva k vzdrževanju ljudskega šolstva, oziroma k plačam ljudskošolskega učiteljstva vsaj 50 odstotkov.«

Idrijska rudniška šola.

Visoka zbornica! Gospod poročevalec je vprašanje tako vsestransko in temeljito obdelal, da meni preostaja samo par besed. In sicer moramo biti mi proti zahtevi rudniške uprave, da naj dežela prevzame rudniško ljudsko šolo v Idriji, že iz principijalnih razlogov brez ozira na pravno stališče, ki ga je razmotrival že gospod poročevalec. Ravno prej smo sprejeli resolucijo, da naj država prispeva za vzdrževanje ljudskega šolstva najmanj 50 % vseh stroškov, in sedaj naj bi si pa naložili novo breme! S tem bi pokazali, da nikakor dežela ne reflektuje na podporo od strani države za vzdrževanje ljudskega šolstva. Torej že s tega principijalnega stališča moramo biti proti prenosu rudniške šole v splošno javno ljudsko šolo. Na drugi strani pa je nujno potreba, da se vprašanje glede te šole enkrat temeljito reši v tej zbornici, ker se ravno rudniška uprava sklicuje na to, da vprašanje te šole še danes ni definitivno pojasnjeno. Zaradi tega stoji tudi šola še vedno na enem in istem stališču. Dekliška šola je sedemrazrednica že več let. Ko je rudnik postal v proračun za leto 1909 znesek za VIII. razred, je pa ministrstvo porabilo denar, ne vem, ali za elektriko ali za kaj drugega. Učiteljice so bile pripravljene, da brez vsake od-

škodnine s svojim delom in žrtvami otvorijo 8. razred, ali prišla je prepoved od ministrstva. Dalje omenjam, da so učitelji in učiteljice na idrijski rudniški šoli nameščeni kot uradniki X. činovnega razreda. Učitelji imajo tudi pravico nositi uniforme z dvema rozetama, ali sedaj pa pomislite, gospodje, na dejstvo, da ima šolski sluga na idrijski šoli boljše plačo kakor $\frac{3}{4}$ tamošnjega učiteljstva. Šolskemu slugi, vrlenu in marljivemu možu, tega nihče ne očita, ampak navajam tu primer, ki dovolj jasno karakterizuje naše razmere. In tako se plete to vprašanje idrijske šole naprej, in res je že skrajni čas, da se enkrat definitivno reši, kar se bo zgodilo s sprejetjem teh predlogov. Po moji sodbi bi bilo poleg tega, da bi bilo s podeželjenjem idrijske šole najbolj prizadeto in prikrašeno učiteljstvo v svojih beneficijah, sklepanje o tem vprašanju brez dovoljenja in takorekoč brez vednosti tega učiteljstva, direktno nekaj takega, kar se ne bi moglo spraviti v soglasje z nazori pravičnosti in z uveljavljenjem tistih pravic, ki so zagotovljene temu učiteljstvu. Na drugi strani bi se, ako prevzame dežela idrijsko šolo in si s tem naloži novo breme za vzdrževanje te šole, reklo, da lažna vrana sito krmi. Na enakem stališču je stal deželni zbor že l. 1877., ko je opustil mesto Idrijo od plačevanja šolskih doklad ter s tem indirektno priznal, da je rudniška uprava dolžna vzdrževati ljudsko šolo v Idriji.

Več pa, kakor vsi ti razlogi, velja moralna dolžnost, ki jo ima idrijska rudniška uprava do vzdrževanja idrijske rudniške šole. V tistem času, leta 1874, ko je rudnik izjavil, da vzdržuje šolo za svojo korist, da pride do temeljito izobraženega delavskega naraščaja, je nesel rudnik čistejšega dobička 3.942.872 K. Od takrat pa do letos, ko nosi rudnik okrogel milijon čistega dohodka na leto, si je rudniška uprava nagrabila ogromno število milijonov čistega dohodka, in ta denar je znosilo skupaj tisto delavstvo, katerega otroci se šolajo na idrijski rudniški šoli. Torej je moralna dolžnost rudniške uprave, da ona ne plačuje samo delavcev, ampak da tudi otrokom teh delavcev vzdržuje šolo, da se morejo izobraziti vsaj v elementarnih pred-

metih. To moralno dolžnost rudniške uprave dokazujejo najboljše te-le številke:

Vseh otrok na tej šoli je letos 1095, in sicer deklice 602 in dečkov 493. Rudnik bi bil morda upravičen, odrekati izobrazbo tem otrokom iz svojih sredstev, ako bi ne bili v pretežni večini ti otroci idrijskih delavcev. Neeraričnih izmed deklic je samo 73, izmed dečkov pa samo 41; rekel sem neeraričnih, to je torej takih, katerih starši niso uslužbeni pri rudniku. Torej je vsega skupaj izmed 1095 otrok samo 114 takih, katerih starši niso uslužbeni idrijskega rudnika. Eraričnih je torej 91 % otrok, in za teh 91 % je brezdvomno idrijski rudnik moralno zavezan, da jim daje potrebno šolsko vzgojo. Idrijski rudnik in nihče drugi — tudi dežela Kranjska ne! — bi ne mogel v taki meri tega storiti, samo ta tudi lahko preskrbi preosnovno svoje šole v taki meri, da bi ta šola lahko služila za vzor, kakšne naj bodo ljudske šole.

Ravno zato, ker to vprašanje še ni rešeno, se rudnik vedno izgovarja, da ne more nič storiti za svojo šolo. Ako hočemo to vprašanje rešiti, potem je najbolje, da sprejmemo predloge šolskega odseka in zlasti četrti predlog, v kateremu se vlada pozivlja, naj reši idrijsko ljudskošolsko vprašanje na ta način, da rudniška deško in dekliško šolo, to poslednjo izpopolnjeno z osmim razredom, ki jo sedaj upravlja in oskrbuje c. kr. ministrstvo za javna dela, prevzame z učiteljstvom vred ministrstvo za uk in bogočastje kot državno ljudsko šolo.

Ako take šole ustanavlja država v Trstu, zakaj bi tega ne storila v Idriji, ko ima ravno ona sama iz idrijskega rudnika največji dobiček? (Odobranje.)

Nadaljna izobrazba učiteljstva.

Visoka zbornica! Popolnoma soglašam s predlogom, kakor ga stavlja šolski odsek, mislim pa, da bi bilo umestno, ako temu predlogu dodam še dodatke. Niso namreč samo tečaji, ki se v njih izobrazujejo učitelji za meščanske šole, temveč so še razni drugi tečaji, kjer se učiteljstvo lahko dalje izobrazuje, je du-najski pedagog in so razni stro-

LISTEK.

Narodni kataster Koroške.

(Poročal Ante Beg na obrambnem tečaju v Ljubljani dne 2. jul. 1910.)
(Dalje.)

Galicijska je hribovita občina, ki obsega tudi župnijo Apače. Šola je razun v Apačah in v Galiciji tudi v Krajancih. Učiteljstvo je razun učitelja v Apačah nemškutarsko.

Splošno se sme imenovati občina popolnoma slovenska. Slovenska stvar napreduje. Leta 1890 so našli 1113 Slovencev 25 Nemcev, leta 1900 pa 22 Nemcev in 1047 Slovencev. Nemštvo tvorijo učitelji, gozdarji in gostilničarji.

Pravi Nemci so le 4, vendar gospodarijo v občinskem zastopu nemškutarji. V šoli sta le dva otroka nemškutarskih priseljencev, a znata obo slovensko. V Kraju je hranilnica in posojilnica, Feuerwehr, tovarna za apno. Obe trgovini in vse gostilne so nemškutarske. Prebivalstvo se bavi nekoliko z domačo industrij, kakor z izdelovanjem lesene robe, cokelj, krpelj itd. Tovarna za apno je v nasprotnih rokah. V Apačah ni nobenega Nemca, pač pa so Slovenci do-kaj zavedni.

V železnokapeljskem sodnem okraju smo Slovenci zadnjih

deset let relativno nazadovali za 50-2 %₁₀₀. Leta 1890 smo tvorili 892-6, leta 1900 pa 842-4₁₀₀. Absolutno pa naše nazadovanje ni bilo veliko.

Najhuje smo nazadovali v trški občini sami. Leta 1890 so našli 618 Slovencev in 460 Nemcev, leta 1900 pa 438 Slovencev in 671 Nemcev. Razmerje se je takorekoč prevrglo in Slovenci smo izgubili večino, zakaj leta 1890 smo še tvorili 573-3₁₀₀, leta 1900 pa le 395₁₀₀. Trška šola je popolnoma nemška s podporo »Schulvereina«. Istotako je ustanovil »Schulverein« nemški otroški vrtec. Slovenci v trgu in veliki okoliški občini Beli se že dolgo bore za šolo. Okoliška občina ima v ta namen v trgu že kupljeno stavbišče, a oblasti delajo vsakovrstne ovire, ker bi bila na škodo nemški šoli. Tudi Nemci bi raje pošiljali otroke v šolo, kjer bi se naučili tudi slovensko. Deželni šolski svet skuša Slovence premotiti s tem, da hoče v okolici ustanoviti kar štiri enorazrednice (v Beli, Lobniku, na Obirskem in v Remšniku), ker ve, da ljudstvo do 1razrednice nima dosti zaupanja ter bi slej kot prej raje pošiljalo otroke v trško nemško šolo.

V trgu deluje precej živahno katoliško izobraževalno društvo. Predstojnik sodišča je edini zavedni slovenski sodni uradnik na celem Koroškem, g. K.

Občina Bela je skoraj čisto slovenska razun Toplice, kjer so našli 68 Nemcev. Slovencev je v občini 2905.

Pravi Nemcev je 58, in sicer v Beli sami 15, ostali so oskrbniki in logarji v Plaznici, Obirskem in Suhi. V občinskem zastopu imajo I. razred nemškutarji, II. in III. pa Slovenci. Župan je zanesljiv Slovenec Piskernik. Šola je skupna v trgu, popolnoma nemška petrazrednica. En učitelj je renegat, 4 pa so trdi Nemci. Šolska naobrazba je zaradi oddaljenosti zelo zanemarjena. Brati ne zna polovica prebivalcev, pisati pa ne $\frac{2}{3}$. Izmed industrije je omeniti papirnico na Reberci in majhen rudnik za svine na Obirskem. Trgovine so vse v nasprotnih rokah.

K občini spadajo tri župnije: Črna Koprivna, Obirsko, Reberca in kuracija Korte.

Jezerko je sicer še koroška občina, toda prebivalstvo gravitira le na Kranjsko (Kranj) ter se sploh ne smatra za Koroško. Ko je bil Muri deželni poslanec, se je opetovano potegoval, da bi se občina priklopila Kranjski. Leta 1890 so našli le dva Nemca poleg 659 Slovencev, l. 1900 pa 665 Slovencev in 11 Nemcev. Šola je enorazredna, slovenska, le s 3. šolskim letom se začne učiti nemščina. Učitelj je narodnjak. Kmalu se otvori II. razred.

Ljudstvo se splošno zaveda slovenske narodnosti, k čemur mnogo pripomorejo slovenski, posebno pa češki letoviščarji.

Lahko trdimo, da so Jezerčani najbolj narodnozavedni med vsemi koroškimi občinami. V občini

stopu in v krajnem šolskem svetu so sami zavedni narodnjaki ter se pri obeh uradih uraduje samoslovensko. Občinski urad ima samoslovenski pečat, krajni šolski svet, župni in poštni urad imajo dvojezične pečate. Občina ima šest veleposestnikov in 11 kmetov, ostali so bajtarji. Nemec je le veleposestnik Kaiserstein, ki ima tri nemške gozdarje, ki pa nimajo na ljudstvo nikakega vpliva. Občina ima dve župni cerkvi, sv. Andrej in sv. Ožbald, a župnik je le eden (znani rodoljub g. Lubece). Prebivalstvo ni organizirano, obstoja le »Ljudska knjižnica«, ki so si jo Jezerčani sami ustanovili ter lepo posluje.

V velikovšem sodnem okraju smo tudi hudo nazadovali, kakor sem že v uvodu omenil. L. 1890 so našli v celem okraju 12.731 Slovencev in 4746 Nemcev, l. 1900 pa 11.263 Slovencev in 5365 Nemcev.

Oglejmo si stanje po posameznih občinah. V mestu Velikovu je bilo leta 1890 1825 Nemcev in 692 Slovencev, leta 1900 pa 1949 Nemcev in 618 Slovencev. Resničnih Nemcev pa je le kakih 150, a Slovencev po rojstvu najmanj $\frac{2}{3}$.

Občinski zastop je seveda v nemško-nacionalnih rokah. Mesto ima petrazredno deško in petrazredno dekliško ljudsko šolo ter po trirazredni meščanski šoli. V ljudskih šolah je samo nemški pouk, na deški meščanski šoli pa se poučuje slovenščina. Obvezni predmet dve uri na

teden. Iz tega se vidi, koliko važnosti polagajo Nemci na znanje slovenščine. Izmed učiteljstva je le 1 Slovenec. Šolskih otrok je najmanj 60% Slovencev; kakih 20% jih zna pri vstopu v šolo le slovensko, kakih 10% le nemško, kakih 10 odstotkov pa obo jezika. Mestna ljudska šola ima veliko podporo od nemškega »Schulvereina«. Kakor znano, zdržuje družba sv. Cirila in Metoda v St. Rupertu slovensko 4razrednico, ki pa še vedno nima pravice javnosti.

Slovenska stranka v Velikovu in okraju je slaba, ker sili preveč z enostranskim programom v ospredje. Slovenci imajo slovensko katoliško izobraževalno društvo »Lipa«, posojilnico v lastni hiši (Narodni dom), tamburaško društvo in dve družnici družbe sv. Cirila in Metoda. Nemci imajo dva denarna zavoda, skladišče, mlekarno, podružnice »Schulvereina« in »Südmarke«, »Feuerwehrvereine« in dr. Vsa industrija, obrt in trgovina so v nemških rokah. Društveno življenje med Slovenci je slabo razvito. Duhovščina ne dopušta niti nedolžnih iger, češ, ako se ljudstvo prebuj, se zbuja tudi liberalizem. Pri okrajnem glavarstvu so 3 Slovenci poleg 15 Nemcev, pri sodišču in davkarji ni slov. uradnika. Slovenci imajo svojega zdravnika, ki pa ga duhovščina nekako bojkotira. V cerkvi je slovensčina omejena le na čitanje evangelija. Pač pa so za Slovence krsti, poroke in pogrebni obredi slovenski. V šolah se poučuje krščanski nauk od

kovni in kmetijski tečaj. Dosti je po izobrazbi hrepenečih učnih oseb, ki jim pa njih sredstva ne dopuščajo, da bi si sami plačevali namestnike in šli izven doma nadaljevati svoje študije. Zato se mi zdi pravilno, če pritrdimo predlogu, kakor ga stavlja šolski ošek, da lahko pritrdimo tudi temu dodatku:

»Isto velja tudi za učne osebe, ki se udeležujejo v svojo svojo strokovno naobrazbo kakršnikoli tečajev.«

Regulacija Nikave.

Slavni zbor! Med posebnostmi, ki jih ima mesto Idrijsko, zavzema tudi potok Nikava odlično mesto — žalibog, da niti v kras, niti v korist mestu. Imel sem že večkrat priliko v visoki zbornici govoriti o tem, a danes bi se usojal le poudariti, da je regulacija potoka Nikave nujna, naravnost najnujnejša zadeva za mesto Idrijo, predvsem v zdravstvenem oziru, ker povzroča Nikava v tem pogledu naravnost kričeče nedostatke. Vanjo se namreč izteka iz več strani fekalije, ki razširjajo ob nizkem stanju vode neznosen smrad in zaradi tega okužujejo zrak in napravljajo zdravstveno stanje še neznosnejše, kakor je v Idriji ob normalnih razmerah. Na drugi strani si pa tudi brez regulacije potoka Nikave ne morem misliti kanalizacije in tako potrebne takojšnje odprave tistih nesrečnih grabelj, o katerih sem že večkrat imel priliko govoriti v tej visoki zbornici. Vse te nedostatke so razne vladne komisije že več kot pred 20 leti konstatovale, ampak za njih odpravo se nič ni storilo. Znano mi je, da je deželni stavbni urad že vse za regulacijo potoka Nikave potrebne načrte izdelal, in sedaj je samo na c. kr. vladi leželo, da se ta regulacija čim najbrže pospeši. Ako se stvar pospeši, bo že leta 1911. mogoče z reguliranjem prirediti.

Zaradi tega se usojam prositi visoko zbornico, da soglasno pritrdi mojemu predlogu, ki se glasi:

»Deželni zbor skleni: C. kr. deželna vlada se pozivlja, da čimprej razpiše komisijsko razpravo na lice mesta za regulacijo potoka Nikave skozi mesto Idrijo po načrtih, ki jih je napravil deželni stavbni urad in jih deželni odbor predložil 2. meseca februarja letos c. kr. deželni vladi v presojo.« (Odobranje.)

Dnevne vesti.

+ Katastrofalna blamaža. To je sreča, da so volilec dr. Sustersiča nevedni kakor noč. Kaj bi sicer ubogi dr. Sustersič sedaj počel, ko je prišla na dan katastrofalna blamaža, ki si jo je nakopal v deželnem zboru. Kako mogočno in oblastno je v deželnem zboru pripovedoval, da bo dežela že s 1. januarjem 1911 dobivala od države letnih 900.000 K in da bo z njimi vse poravnala, kar je deželni odbor s svojim slabim gospodarstvom zapravil. Pa ne bo nič iz tega. Kakor smo že pojasnili, neče vlada uslišati te presrečne želje dr. Sustersiča. To je vsekako velika blamaža. Ta blamaža je toliko večja, ker bi si jo bil dr. Sustersič prav lahko prihranil. Kar svojega pokrovitelja Gessmanna naj bi bil vprašal, pa bi bil izvedel, kako 'stvar stoji. A kaj Gessmanna — še dunajski Demšar, ki slihi na ime Kuchanek, bi mu bil to povedal. Nižjeavstrijski deželni zbor je namreč letos na spomlad tudi

mislil, da bo finančna reforma še letos končana in da dobi tudi Nižjeavstrijska s 1. januarjem masne tisočake iz dohodkov novega davka na žganje. A že pred več tedni je spoznal, da je to upanje pramo. Ker ve, da ne bo nič iz tega, kar je dr. Sustersič obetal v dež. zboru, boče celo sprejemiti šele pred kratkim potrjeni zakon o regulaciji učiteljskih plač. Pričakovani državni prispevek iz davka na žganje so namreč na Nižjeavstrijskem hoteli porabiti na zboljšanje učiteljskih plač in je v zakonu določeno, da stopi to zboljšanje 1. januarja 1911 v veljavo. Iz tega pa ne bo nič; ker državnega prispevka iz davka na žganje ne bo, se tudi nižjeavstrijska regulacija učiteljskih plač ne bo izvršila s 1. januarjem 1911, marveč bo dež. zbor sklenil, da stopi regulacija šele 1. 1912 v veljavo. Na Nižjeavstrijskem so torej že davno vedeli, da iz tega ne bo nič, kar je dr. Sustersič v kranjskem deželnem zboru obetal in s čimer je hotel vsaj ublažiti nesramnoznanikrno gospodarstvo z deželnim denarjem. To je huda blamaža, toliko hujša, ker bi si jo bil dr. Sustersič lahko prihranil in je zanj pač prava sreča, da njegovi volileci o tej stvari nič več ne razumejo, kakor njihovi voditelji.

+ Rimski papež in rimski župan. Shod klerikalcev na Dunaju, ki je protestiral proti rimskemu županu Nathanu in njegovemu govoru povodom 40letnice zavzetja Rima, je našel odmev tudi na Kranjskem. Cella dva brzojavla sta prišla na dunajski shod s Kranjske dežele: en brzojav sta poslala princa Ernest in Robert Windischgrauza, drugi brzojav pa »Marianische Herrenkongregation Laibach«, to so tisti kofaktorji, ki hodijo k jezuitom terežalstvu uganjat. Z Goriškega je brzojavila kršč. soc. zveza. Beležimo to zaradi tega, ker piše klerikalno časopisje, kako strahovito so razburjeni vsi katoliški krogi zaradi govora rimskega župana proti rimskemu papežu. Tako strahovito so razburjeni, da se na celem Slovenskem ni dobil noben duhovnik, ki bi bil žrtvoval 60 viharjev za brzojavni izraz svojega ogorčenja!

+ Ponemčevalno delo državne železnice. »Slovenec« poroča, da državna železnica, ki itak sistematično pospešuje germanizacijo na Slovenskem gmotno podpira nemške šole na Jesenicah, v Šiški in v Gorici in sicer da dobivajo te šole letnih 3000 K podpore in še druge dobrote. Če je to resnično, potem je to nezasiščen škandal. Če je to resnično, zakaj niso tega klerikalni poslanci, ki zastopajo Šiško in Jesenice spravili v zadnjem zasedanju deželnega zbora na razpravo? Ker se v kratkem snide državni zbor, smo radovedni, če bodo tam poklicani poslanci storili svojo narodno dolžnost.

+ S kom se bratijo naši klerikalci. Dunajski krščanski socialisti vedno bolj in bolj izgubljajo svojo moč in svojo veljavo. Zadnji udarec v Leopoldstadtu jih silno boli. In do zdaj se jim, da zahaja njihovo solnce. Bliža se čas, ko krščanski socialisti ne bodo več ona mogočna stranka, pred katero se bodo tresli ministri. Iščejo pomoči kakor potaplajoči se. In kje bodo našli najlažje podporo nego pri naših klerikalcih. In res, že so si podali nemški dunajski krščanski socialisti in slov. klerikalci roke in sicer na nedeljskem protestnem shodu zoper znani govor rimskega župana Nathana. Tam so bili navzoči tudi naši klerikalci, na čelu jim mariborski škof Napotnik.

Sramota je, da se naši klerikalci vežejo s dunajskimi krščanskimi socialci ravno v času, ko ti izvršujejo v Poštorni najgrja nasilstva proti češki večini. Sramota je, da so ti naši klerikalci, ki imajo vedno polna usta ljubomi do naroda, padli okoli vrata sistemu dr. Gessmanna, ki je povzročitelj vseh tistih sovražnih napadov na dunajske Slovence. Je pač resnica, da naši klerikalci nimajo v sebi prav nobenega narodnega čuta več.

+ Slomikarija. Na tuk. drugi mestni šoli vladajo nemosne razmere. Odkar je postal »značaj« Jeglič tam vodja šole, so liberalni učitelji postali prava para. Šikanira in zapostavlja jih povsod, kjer le more. Klerikalcem in njemu je vse dovoljeno, a značajne učitelje vedno toži in odrija. Taki ljudje, ki vedno druge denucirajo, niso sposobni vzgajati mladine v značajne državljane. Zelo podoben Jegliču je tudi Slomškar, vodja tretje mestne šole. Ali je res tem ljudem vse dovoljeno?

+ Odlikovanje. Cesar je podelil profesorju na deželni realni gimnaziji v Mödlingu Ivanu Wiesnerju viteški križ Fran Josipovega reda.

+ Institucija enoletnih prostovoljcev v novem brambnem zakonu. »Militärische Korrespondenz« poroča: Ugodnost, ko enoletni prostovoljci s samo enoletno prezenčno službeno dolžnostjo se dovoli ne glede na to, če je bil dotičnik asentiran prostovoljno ali začetkoma glavnega ali naknadnega nabora, tistim, ki so najpogostejše 1. oktobra tistega leta, za katero so bili asentirani, kako državno ali nedržavno srednjo šolo, ki ima pravico javnosti, v drž. zboru zastopanih kronovin in dežel. na Ogrskem, Hrvaškem ali Bosni in Hercegovini kot javni učenci ali privatisti z uspehom absolvirali ali pa napravili zrelostni izpit. Kot srednja šola se smatra tista, ki temelji na nižjih štirih razredih gimnazije ali realke ali pa na trirazredni meščanski šoli in ki ima najmanj triletno učno dobo, katere učne zavode naj se smatra za srednje, določa ministrstvo za domobranstvo v sporazumu z naučnim ministrstvom in vojnim ministrstvom. Vsled tega odpade dosedanja takozvana inteligenčna skušnja.

+ Kajenje bo dražje. Kakor smo že poročali, hočejo podražiti smotke. Zdj se pa poroča, da bodo podražili vse vrste tobaka in tobaknih izdelkov. Pri navadnem tobaku za kajenje cene ne bodo zvišali, temveč bodo teži zavitek zmanjšali. Zavitki, ki so do zdaj tehtali samo 30 gramov, bodo od zdaj naprej tehtali 25 gramov. Cene tuzemskih smotk bodo zvišali za 1 do 2 vinarja, in sicer cenejše smotke za 1 vinar, od britanske naprej pa za 2 vinarja. Cene specialitet bodo pa zelo zvišali. Cene cigaret se bodo za 1 vinar pri komadu zvišale. Cigarette, ki se prodajajo v zavitkih, se bodo tudi dražje prodajale. Dražjim specialitetnim cigaretam bodo cene še bolj zvišali. Nove cene stopijo v veljavo dne 1. julija 1911. Tabačna režijska namrava za to podraženje dati konsumentom neko odškodnino in sicer s tem, da bo zboljšala kvaliteto. Za podraženje so merodajne v prvi vrsti finančnopolične potrebe države. Finančni minister pričakuje deset milijonov več dohodkov.

+ Od ljubljanske električne. Postajališče »Garnizija« bolnišnica« se preloži od kilometra 1:964 do kilometra 2:000. V to svrhu je določen ogled dne 11. t. m. ob 10. dopoldne.

Iz Področja pri Domžalah. Piše se nam: »Jutro« z dne 8. t. m. piše v

dopisu iz Področja pri Domžalah o običinskih volitvah, kakor da so vsi Petričevi volilec sami liberalci. Vprašamo, za katero stranko pa deluje Petrič? Ako je g. Petrič res tak naprednjak, zakaj se toliko pajdaši s kaplanom in zakaj imata toliko tajnih posvetovanj? Najbrž ne zato, da bi Petrič odvrnil kaplana od ustanovitve raznih klerikalnih društev, v prvi vrsti pa od ščuvanja sosedov proti sosedu. Povejte nam, gospod Petrič, kaj vam je rekel gospod župnik v Dobu o vašem in kaplanovem ravnanju, ko ste prišli k njemu in mu prinesli številko »Slov. Naroda«, v kateri se vas je malo za ušesa pocukalo? Nadalje odgovorite nam, zakaj so vsi boljši odborniki izstopili iz odbora dobovske posojilnice, ako ne zaradi vašega in kaplanovega neuprednjega ravnanja. O demokratizmu, o katerem govorite v svojem dopisu, bi prav lahko molčali, kajti toliko demokratizma kot vi, ima vsak izmed odbornikov. Še enkrat: povejte nam, kaj imate proti sedanjemu občinskemu svetu? Povejte javno njegove grehe, o katerih namigujete. Ako bi bilo gospodarstvo tako slabo, bi pametni volilec ne bili zopet glasovali za zasluzne moža. Sicer smo pa pričakovali vaše opravičbe v »Slovenec«. Končno vam še povemo, da na take naprednjake, ki si skušajo pridobiti županski stolček s pomočjo farovža, mi ne damo nič.

Umrl je dne 8. novembra zjutraj v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Rudolfovem tisti Rudolf Zupančič, o katerem smo poročali, da ga je pri vasovanju nek fant iz Tiha boja ustrelil v trebuh. Tako je šlo zopet po krivdi Slovencev nadepolno in mlado življenje zdravega slovenskega fanta.

Z doma je pobegnila 18letna mesarjeva hči Justina P. iz St. Jerneja na Dolenskem. Pobralla je obleko in očetu nekaj denarja ter izginila sredi noči. Pravijo, da si je šla proti Zagrebu hladit in lečit »prej nezane srčne ran«. Dekle je zgodaj začelo.

+ Jožef Bizjak. V soboto ob 9. dopoldne je izdihnil svojo blago dušo Jožef Bizjak, posestnik, mesar in bivši župan v St. Vidu nad Vipavo. Pokojnik je bil jako znana oseba skoraj po celi Vipavski dolini tja do Postojne. Mož si je s svojo pridnostjo pridobil lepo posestvo in je med ljudstvom sploh veljal za pravega poštenjaka. Kako je bil priljubljen med ljudstvom, je pričal njegov pogreb, ki se ga je udeležilo vse polno občinstva iz domače vasi in okoliških hribov. Društvo »Sloga« je zapelo svojemu pokojnemu članu tri žalostinke, in sicer pred hišo, v cerkvi in na pokopališču in mu podarilo krasen venec. Pokojnik je bil zaveden prista narodno - napredne stranke in kot bivši župan se je moral mnogokrat boriti proti nestrpnim klerikalcem s prav železno reko. N. v. m. p.

Z revolverjem se je branil. Iz Celja poročajo: Ko je dne 5. novembra Alojzij Tantejl blizu Konjic živino na pašo gnal, ga je rečal Janez Grifia, ki ga je začel dražiti in zmerjati. Tantejl je prijel za palico, da udari Grifia. Ta je pa potegnil revolver in trikrat ustrelil na Tantejlja. Tantejl je bil na desni roki ranjen. Grifia so aretirali, ter ga izročili okrožnemu sodišču v Konjicah.

Portugalski celibatariji iščejo za nakup pripravnih zemljišč na Avstrijskem. Iz Celja se nam piše: Bliizu Celja je lepo in za celibatarije zelo ugodno posestvo. To si je ogledal

pred kratkim ljubljanski trgovec Deghenghi, ki je šel nato kot posredovalec v Rim ponuditi to posestvo v nakup za portugalske menihe ali nune. Kakor čujemo, posreduje tudi nakup neke graščine v bližini Gorice. Misijo posredovanja je dobil seveda naravnost od naših klerikalcev. Deghenghi bo zaslužil seveda krasne novce, če bo pa to Avstriji v korist, je pa drugo vprašanje. Ali bi mero-dajni krogi ne mogli preprečiti nameravanega nakupa?

Občinske volitve v Slov. Bistrici. Kakor smo že poročali, se vrše dne 17. novembra v Slov. Bistrici dopolnilne volitve za tretji razred. Nemški nacionalci so postavili sledeče kandidate: Anton Oratsch, krojaški mojster, Anton Arzenscheg, Franc Supančič, gostilničar, Ivan Katz, gostilničar, Karel Wutt, trgovec; za namestnike: Ivan Feger, čevljar, Henrik Matusch, kovač, Anton Marčič, usnar. Značilno je, da priporočajo nemški nacionalni listi v odbor Slovence: Orača, Supančiča, Arzenska in Marčiča. Ti možje z lepimi slovenskimi imeni menda vendar niso odpadniki?!

Umrl je v Mariboru umirovljeni sodni oficijal Ivan Golob v starosti 65 let.

Ponesrečil se je Fran Mozetič, starosta »Sokolov« v Prvačini. Splošil se mu je konj, vsled česar se je voz zvrnil v jarek. Mozetič si je zlomil nogo v stegnu; prepeljali so ga v goriško bolnišnico.

Štefan Duh, ki se imenuje tudi Stefan Pavletič, je ušel iz Zagreba iz ječe. Štefan Duh in Matija Duh z Rake, sta znamenita tatova. Štefan Duh je kradel po vsem Kranjskem in Hrvaškem in je strah prebivalcev od Zidanega mosta do Zagreba. Letos so ga ujeli orožniki in ga izročili sodišču v Brezicah. Izdal se je za Franceta Taškarija. Ker je bil nekoliko bolan, so ga dali v breziško bolnico, kjer pa je takoj prvo noč ušel. Pozneje so ga prišli v Zagrebu, kjer so ga obsojili radi tatvine na več mesecev ječe. Zdjaj je pa zopet v Zagrebu iz ječe pobegnil. Štefan Duh se izdaja tudi za Stefana Pavletiča in Franceta Taškarija, je bolj majhen, suh in ima nekoliko sabljaste (krive) noge. Prebivalstvo se svari pred njim. Ker ima Duh navado, da pride v hišo beračiti, da si ogleda, naj ga vsak takoj naznani orožnikom, če ga bo videl.

Slovensko omizje v Sarajevu, v katerem so se zbirali sarajevski Slovenci več kot deset let, se je izpremenilo v društvo »Slovenski klub«. V soboto, dne 7. novembra se je vršil ustanovni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: fin. podtajnik dr. Ferdo Preindl, predsednik; rač. svetnik Matija Valpotic, podpredsednik; rač. revident Štefan Knežević, tajnik; rač. svetnik Josip Steindl, blagajnik; rač. oficijal Anton Peterlin, arhivar; želez. pristav Borislav Bergant in strojnik Oroslov Stojnič, odbornika; posestnik in podtajnik Andrej Janež, namestnik. Preglednika: rač. oficijal Anton Pezdire in Andrej Smodiš.

Ameriške novice. Smrt v vrelom jeklu. V jeklarni v Pueblo, Colo. se je prevrnil kotel z vrelim jeklom na več delavcev. Vsi delavci so bili takoj mrtvi. Med mrtvimi je tudi Janez Petrln po domače Mihčev iz Malega Vidma. Zapustil je vdovo s štirimi otroci. — Nesreče v rudokopih. Ponesrečila sta se Alojzij Breznikar, ki je dobil vsled

1—3 razreda dvojezično, v 4. in 5. razredu pa le nemško.

Glede občine St. Peter pri Vajinjah je težko dognati narodnostno gibanje, ker je občina nastala šele po ljudskem štetju 1890 na ta način, da so se iz velike občine Vovbre izločili kraji Sv. Blato, Brnce, Dole, Goričice, Kruva vas, Liplje, Sv. Lovrene, Male Djekše, Sv. Neža, Ribnica, Račice, Sv. Jakob, Vinare, Vavlova vas in Zgor. Sele. L. 1900 so našli v novi občini 1093 Slovencev in 112 Nemcev. Na podlagi volilnega imenika, kjer ni žensk in otrok, je bilo le 5 pravih Nemcev, ki pa tudi znajo slovensko. V občinskem zastopu imajo Slovenci II. in III. razred. Dvorazredna šola je utrakvistična, vendar se tudi v 2. razredu poučuje slovensčina 3 ure na teden. Pri vstopu v šolo znajo vsi otroci samo slovensko. Župan in načelnik kraj. šol. sveta sta zavezna Slovence. Slovenci imajo kmečko izobraževalno društvo. Nemško agitacijo zanašajo nemški uradniki in učitelji iz Velikoveca. Vendar se Slovenci dobro drže in napredujejo.

Tudi za občino Vovbre je težko dognati nabo bilanco v zadnjih 10 letih, ker je izgubila prejšnjo občino. L. 1880, ko občina še ni bila razdeljena, je štela 2764 Slovencev in 168 Nemcev, l. 1900, torej po delitvi pa 1437 Slov. in 59 Nemcev. Slovenska stvar je potemtakem v napredovanju. Pravih Nemcev sta le 2 %.

Šola je utrakvistična z nemškutarskim učiteljstvom. 1 učitelj je trd

Nemec. Šola ima 3000 K podpore. Vsi otroci znajo pri vstopu v šolo samo slovensko. Slovenska mladina je zavezna in organizirana v izobraž. društva. Pri ob. volitvah so letos zmagali nemškutariji. Slovenci imajo le 2 odbornika. Slovenci imajo tudi posojilnico, nemškutariji pa »Schulverein« in »Bauernbund«.

V občini Ruda nemštvo močno prodira. L. 1880 so našli 1651 Slov. in 125 Nemcev, l. 1900 pa samo 1368 Slov. in 317 Nemcev. Občina je pač že obmejna ter spada v 4 župnije (Gorenje, Ruda, St. Peter in Greb. Klostir). Iz zanesljivega vira vem, da je le kakih 50 pomenčenih Slovencev v občini, vsi ostali so Slovenci po rojstvu in občevanju. Do letos so imeli Slovenci še I. razred v občinskem zastopu, sedaj so vsi odborniki nemškutarski. Šola v Rudi je 3razredna, utrakvistična. Učiteljstvo je nemško, oziar. odpadniško. Lani je kraj. šolski svet ob protestu župnika Volančnika prosil »Schulvereina« za 4000 K podpore ter jih tudi dobil. V Lipnici je nepotrebna nemška šola, ki se le umetno zdrži, odkar ni več tovarne. Šola je last plemičev Hölldorf. Učitelj je Tirolec. Šola v Srednji vasi (Gorenje) ima tudi podporo »Schulvereina«. Otrok je nad 100, razun 7 vsi Slovenci.

V Rudi imajo Slovenci izobraževalno društvo, Nemci imajo podr. »Schulv.«, »Bauernbund«, »Raiffeisenovko« in gasilno društvo. Vodja nemštva je bivši poslanec Plešivnik vlg. Tiefenbacher. Ljudstvo je

vsled nemške agitacije in podkupovanja precej neznačajno, v ostalem pa odvisno od graščine. Slovencev manjka delavcev in voditelja, vse je na ramah osivelega župnika Volančnika, ki mora oskrbovati dve župniji.

Ravno tako je odvisno od graščine Hölldorf kmečko prebivalstvo trške občine Grebinj, tako da mi je pisal odnotni župnik: Ako bo oskrbnik barona Hölldorfa (Manner) pritiskal pri ljudskem štetju na prebivalstvo, se bo večina zapisala za Nemce. — Ta oskrbnik je tudi povzročil, da so Slovenci padli letos pri občinskih volitvah v Grebinju. Rudi in Vovbrah.

Grebinj je edini trg na Koroskem, kjer smo imeli do zadnjih časov večino, oziar. smo jo bili dobili pri zadnjem ljudskem štetju. L. 1890 je še bilo 288 Nemcev in 187 Slovencev, l. 1900 pa 259 Slovencev in 188 Nemcev. Napredovali smo torej relativno od 393-7 na 566-7/100. Letos pa bodimo pripravljeni, da se razmerje strahovito spremeni nam na škodo. Padli bomo gotovo pod število, ki smo ga imeli l. 1890. Do letos so namreč bili Slovenci gospodarji v občinskem zastopu, ker so imeli 2 razreda in svojega župana (posl. Ellersdorfer), letos pa so Slovenci propadli v vseh razredih ter je Ellersdorfer edini slovenski odbornik. V celi grebinjski občini, ki obsega tudi Grebinjski Klostir in Krčanje, je bilo l. 1890 3871 Slovencev in 664 Nemcev, l. 1900 pa 2707 Slovencev in 560 Nemcev. Slovenci smo torej nazadovale za 164 duš, Nemci pa za 104. — Šola v trgu je popolnoma nemška, dasi jo obiskuje najmanj 90 % slovenskih otrok. Tu se vidi, kako slabo so znali Slovenci izkoriščati svojo moč, dokler so bili na krmilu. V trgu je vsotana tudi popolnoma slovenska župnija Grebinjski Klostir. Učiteljstvo je nemškonacionalno, šola ima podporo »Schulvereina«. Zadnje leto so se začeli Slovenci gospodarsko organizirati. Velikovaška hranilnica je kupila v trgu hišo, kjer je Narodni dom z gostilno in trgovino.

Nadalje imajo Slovenci lesno zadruzo, snujejo pa si tudi živinorejsko zadruzo. Ellersdorfer ima velik umetni mlin.

Najbolje se drži slovenstvo v gorovju, posebno na Krčanjih, kjer dela ugledni posestnik Nedved — Gole. Zadnje leto se je ustanovila na Krčanjih slovenska posojilnica. Nemško agitacijo v trgu in okolici vodi razun Hölldorfovih uslužbencev učitelji in sdruvinci.

Najlepše se drži v tem kraju obmejna občina Djekše. Razun kakih 100 priseljenih Nemcev v Zgor. Djekšah in Zgor. Kneži, so vsi Slovenci, dasi so uradno našli l. 1890 201 Nemca poleg 1592 Slovencev, l. 1900 pa 214 Nemcev in 1540 Slovencev. Občinski zastop je v slovenskih rokah. 3razredna šola je utrakvistična z renegatskim učiteljstvom, a razun 2 otrok so vsi Slovenci. Slovenci so dobro organizirani

ni, kar pokažejo vselej volitve. Zaslugo ima župnik Hrabra, češki rojak. Slovenci imajo izobraževalno društvo z lepo knjižnico. Tudi posojilnica prav dobro uspeva. Cerkev je slovenska razun evangelija. Ker se bo letos razširila šola, baš se je podpore »Schulvereina«.

Občina Pustica je skoraj popolnoma nemška, dasi so našli l. 1900 že 19 Slovencev.

Občina Vazenberg se močno pomenjuje. L. 1880 so našli 2602 Slovencev in 351 Nemcev, l. 1900 pa le 1905 Slovencev in 948 Nemcev. Občina je torej postala iz samoslovenske mešana, ker smo Slovenci padli pod 800/100, namreč od 8744 na 6677 %. V resnici je v celi občini po rojstvu le 45—50, po občevanju pa kakih 80 Nemcev, vsi drugi so Slovenci, 10 pa je Čehov. Občina je zelo velika ter obsega župniji St. Jur na Vinogradih in Sv. Marjeto. Občinski zastop je od lani v nemškutarskih rokah. Šole so v občini, in sicer utrakvistične 2razredna v Slov. Šmihelju (oba učitelja renegata), 2razredna v Šmarjeti (1 učitelj renegat, 1 Nemec), 2razredna v Zelinjah (1 učitelj renegat, 1 Nemec) in 1razredna nemška šola v Malem St. Vidu. Nemških otrok je v vseh teh šolah le 26—28, a razun teh zna nemško pri vstopu v šolo kvečjemu 10 otrok. Slovenskih ur v teh šolah ni, ker jih baje starši ne zahtevajo. Za to še skrbi učiteljstvo. Vse te šole dobivajo podpore »Schulvereina« a za Mali St. Vid je vrhutega dala še

eksplozije teške rane na glavo in Anton Zupančič, kateremu je desno no go dvakrat zlomilo. — V rudniku v Burdine v Pa. je ubilo Josipa Možino, starega 34 let. Zapustil je vdovo s petimi otroci.

Elektroradiograf »Ideal«. Zraven glavne pošte ima od srede, 9. novembra do petka 11. novembra sledeči spored: Pometač artist. (Komično.) Strahovite vremenske neizgode v Južni Italiji. (Izvirne posnetek.) Sedmero smrtnih grehov. Nabuccova ošabnost. Igra Diabolo. (Komično.) Dodatek k zadnjima dvema predstavama ob 7. in pol 9.: Izpreobrnitev divjega lovca. (Drama.) Bratovsko sovražstvo. (Drama.) Doli z možmi! (Komično.) Vsak ponedeljek in petek koncertuje od 6. do 10. zvečer pri predstavah Slov. Filharmonija.

Nesreča. Ko je včeraj popoldne 38letni delavec Fran Travnika iz Bizeljskega pri neki zgradbi ob Cesti na Rožnik stresal z voza pesek, mu je pri tem padla takozvana truga na desno nogo ter mu jo tako poškodovala, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v deželno bolnišnico.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 27 Maceoncev, 18 Hrvatov, 41 Slovencev in 23 Ogrov, nazaj je pa prišlo 19 Hrvatov, 22 Maceoncev se je odpeljalo iz Inomesta proti Zagrebu, 22 tesačev je odšlo pa v Slavonijo.

Izgubljeno in najdeno. Neka dama je izgubila črno boo. — Natakarica Justina Gorenčeva je izgubila bankovec za 20 K. — Mestni delavec Matevž Gregorič je našel zlato zapestnico.

Narodna obramba.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Zatično, Višnjo goro in St. Vid bo imela dne 13. novembra t. j. v nedeljo ob 4. pop. v restavraciji Hrast na postaji Zatična občni zbor. Vabljeni so vsi častiti udje in častilci družbe.

Društvena naznanila.

Javno predavanje prireditelj »Splošno slovensko žensko društvo« v petek, dne 11. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani »Mestnega doma«. Predava gosp. Rudolf Šega o temi: Meščanska in delavska žena. Opozorjamo na to predavanje zlasti slovensko žensko, ki ima redkokdaj priliko slišati v javnosti kaj o sebi. Vstopnina 20 h za osebo, je namenjena skladu družbe sv. Cirila in Metoda. Dijaki in dijakinje so vstopnine prosti.

Iz Ribnice. K dopisu iz Ribnice od 5. t. m. o predstavah in srečovanju v prid društva za varstvo otrok se še pripomni, da znaša čisti dohodek teh prireditev ... 600 K in da so k temu vspehu pripomogli poleg že imenovanih še gospe Murgelj in Spende, gospe Tomšič, Šiška in Krašovec, potem društveni podpredsednik veleč. gospod dekan Dolinar, ter vsi oni, ki so res lepe dobrote darovali. Vsem bodi srčna hvala.

Zadruga gostilničarjev na Bledu. Ustanovni občni zbor bo v ponedeljek, dne 14. novembra ob pol 3. popoldne v dvorani hotela »Evropa« na Bledu.

Glasbeno društvo v Zagorju ob Savi vabi vse prijatelje glasbe v nedeljo, dne 13. novembra 1910 na »Glasbeni večer« v dvorani zagorskega »Sokolskega doma«. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina 40 vin. Ob.

»Südmark« 2000 K s pogojem, da ostane šola vedno nemška.

Izmed društev imajo Slovenci edino kat. izobraževalno društvo v Zelinjah. Nemci imajo podružnico »Schulvereine«. Raiffenzusovko, »Bauernbunde« in 6 požarnih bramb. Voditelji so učitelji, poštar in Trušnjah in gostilničarji. Izobraževalna društva bi bila potrebna v Šmihelju in Šmarjeti. Ljudstvo iz teh krajev pohaja precej v tovarno v St. Janž pri Mostiču, kjer postane soc. demokratično. Prebivalstvo je udano pijančevanju, k čemur najbolj navaja 6 požarne brambe s knajpami. Bati se je, da se razmere za Slovence še rapidno poslabšajo, ako steeše projektovana vzhodna železnica.

Občina Tinje se naglo ponemčuje, dasi pri dosedanjih ljudskih štetjih tega ni bilo posebno opaziti. L. 1890 so našli 26 Nemcev poleg 610 Slovencev, l. 1900 pa 29 Nemcev in 579 Slovencev. Faktično pa je nemčurska klika prav močna, kar nam posvedoči že prihodnje ljudsko štetje. Vse gostilne in trgovine so v rokah nemških trgovcev. Šola je na papirju še utrakvistična, v resnici pa so vrgli celo slov. katekizem iz šole. Učiteljstvo je nemškotarsko, deloma trdo nemško. Nemci so organizirani v društvi, Slovenci pa razum Marijinih družb ničesar ne premorejo. Edini voditelj Slovencev bi bil proš E., ki pa je mehak in popustljiv. Njegov prednik L. Serajnik je znal navzlic svojim 90 letom slovensko stvar držati.

(Daje prihodnjic.)

širen spored, ki obsega pevke in tamburaške zbor, bo nudil posetnikom mnogo užitka, valed česar je pričakovati obilne udeležbe. Če bi se pri razpošiljanju vabil kdo pomotoma prezal, naj to blagohotno oprsti, ter naj se udelež »Glasbenega večera« tem sigurneje.

Slovensko akademsko društvo »Ilirija« v Pragi. IV. redni občni zbor slovenskega akad. društva »Ilirija« v Pragi se vrši dne 12. novembra 1910 ob 8. zvečer v prostorih društva Vinohrady, Taborská 14.

V Florenči, zibelki renesančne umetnosti, so ustanovili jugoslovanski akademiki na mednarodni akademiji lepih umetnosti umetniški klub »Sloga«. Smoter in cilj kluba bo, uveljaviti in razširiti pripoznanje jugoslovanske umetnosti v Italiji s prireditvijo jugoslovanske razstave, koje bi se udeležili v prvi vrsti samo slovenski umetniki. Obrača se torej novoustanovljeni jugoslovanski umetniški klub »Sloga« na one jugoslovanske umetnike in narodnjake, ki bi se zanimali za to narodno prosvetno stvar, da se sporazumejo z odborom, ter z vzpodbujanjem pomagajo, da doseže klub svoj cilj in s tem seznanijo tujino z jugoslovansko umetnostjo. Vsa pisma sprejema hvalažno odbor kluba, čigar predsednikom je bil soglasno izvoljen slikar Pavel Gustinčič in tajnikom imenovan Urban Ciljan. Za naslov: Gustinčič Pavel, predsednik umetniškega kluba »Sloga«, — Accademia internazionale di belle arti — Italia — Florenca — Viale Milton Nr. 13a.

Prosveta.

Slovensko deželno gledališče. Jutri, v četrtek se igra enajstič na slovenskem odru Fallova opereta »Dolarska princesa« (za ne-parabonente). — V soboto prvič francoska burka »Za k a n s k e m e t e o d e e« (Florette & Patapon). — V nedeljo popoldne ob 3. pri znižanih cenah burka »Svet brez m o s k i h« — zvečer opereta »Dolarska princesa«.

Leona Falla »Dolarska princesa« je najboljša opereta tega izredno nadarjenega in v invenciji izvirnega skladatelja. Fall je poleg Lehárja prvi dosegel, da se je nekaj površna, banalna operetna glasba dvignila na višji umetniški nivo ter da je vsa njegova opereta v besedilu in glasbi harmonsko enotna. Orkestralni part je obdelan mojstrsko, tako da je »Dolarska princesa« v muzikalnem oziru najboljšo operetno delo zadnjih let. — Besedilo operete pripoveduje ljubzenski roman treh parov: stara Coudra in denarja željne Olge, ponosnega Wehrburga in osabne Alice, šaljivca Schlicka in emancipirane Daisy. K tem parom pa se pridružuje končno še komična, stara miss Thompson. Coudra je poslal v Evropo po kakšno lepo aristokratko, da bi mu bila gospodinja. Tom in Dick pa mu privedeta cirkuško kroteljko levov in šansonetko Olgo Labinsko kot hčer staroslavnega rodu. Coudra vzplameni v ljubezni, zato hočeta hči Alice in nečakinja Daisy čim prej zapustiti domačo hišo. Alice kometira z Wehrburgom, ga muči s svojimi dražesti in se raduje njegove ljubezni. Tudi ona ga ljubi. Toda on in ona sta preponosna, da bi to ljubezen priznala. Končno si hoče Alice Wehrburga kupiti za moža, a Wehrburg jo odbije, zapusti hišo in postane lastnik rudokopa. Mala Daisy hoče imeti Schlicka le za spremljevalca po Evropi, nikakor pa ne za moža. Na potovanju po Evropi se izpremeni njuna simpatija v ljubezen. Končno se mlada dva ljubeča para najdeta v popolnem soglasju, stari Coudra pa je srečen, da se iz nebi Olge. Glavne vloge pojo gospodična Hadrbolečeva in gospod Iličič, gđe. Šmidova (ki poje kot operna pevka prvič v opereti), g. Bukšek (ki poje Schlickovo partijo, pisano za tenor in bariton, prvič v baritonski legi), g. Povh in gđe. Thalerjeva. Važno vlogo ima tudi g. Bohuslav. Opereto je nanovo nastudiral gospod kapelnik prof. Reiner.

Slovenska kmetska hiša. Pred kratkim je objavila »Slov. Matica« (oziroma njen odsek za folkloristiko) prošnjo, naj bi ji rojaki, zlasti fotografirali tipičnih slov. kmetov. Drugi narodi imajo v tem oziru že prav lepe razprave z ilustracijami; nekaj jih imamo tudi mi. Kdor hoče ugoditi željam folk. odseka »Slov. Matic« ter prav ustreči njenim namenom, naj si vzame za zgled podobe v znanem delu »Oester. — ung. Monarchie in Wort und Bild« — »Steiermark« (narisali so jih J. Sturm, F. Wüst in H. Charlemont); upodobljene so hiše, ki stojé v Gribljah, v Vremah, pri Radovljici, na Gosposvetnem polju, pri Celovcu in neke na Štajerskem. — Izbrane so tipe hiše. Iz Istre je najti dve podobi v Rutarjevi knjigi »Trst in Istria«; iz Ziljske doline so dobre fotografije in črtice v »Mitteilungen der anthro-

polog. Gesellschaft in Wien, 35. Band. Za Gorenjsko imamo podobe v vzornih delih Bosa Harusina: »Kmet na Kranjskem in njegove zgradbe« in »Stanovanja Slovencev na Gorenjskem« (v časopisu »Živaja Starina« l. 1902/3.) Treba je pa tudi prebrati razprave o slov. hišah, zlasti Murkovo »Zur Geschichte des volkstüm. Hauses bei den Südslaven« (1906) in Mrharjevo poučno oceno v »Zeitschrift für oesterr. Volkskunde« 1905. — Ivan Kostial.

Umetnost.

Predavanje v Jakopičevem paviljonu. »O umetnosti na Slovenskem za vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.« bo jutri, v četrtek v Jakopičevem paviljonu predaval g. prof. Fr. Kobal. Predavanje je spojeno z ogledovanjem razstavljenih umetnin. Začetek ob dveh popoldne. K predavanju, ki je sicer v prvi vrsti namenjen dijaštvu c. kr. prve drž. gimnazije v Ljubljani, ima pristop vsakdo, kar prav posebe poudarjamo. Vstopnina za dijaše 40 v.

Slovenski Jug.

— **Razpuščena hrvaška čitalnica.** Čitalnica »Napredno kolo« v Makarski je bilo vsled ovdabe škofa Carića od namestništva razpuščena, ker je razobesila ob obletnici Ferrerjeve smrti črno zastavo. Je res nevarnost za obstoj monarhije, če razobesi kakak čitalnica črno zastavo, da proslavi smrt svobodomiselnika, ki je bil na smrt obsojen v — Španiji!

— **Brezobraznost tujcev v Bosni.** Doseljeni tujci, ki so se od vseh strani priklitali v Bosno, so do skrajne mere brezobrazni. Ti ljudje ne očijo spoštovati niti jezika in običajev bosanskih rojakov, Hrvatov in Srbov, temveč se direktno iz teh norčujejo. Pri Banjaluki je samostan trapistov. Ti nemški kulturosejci razpošiljajo svoje blago samo pod nemško in madžarsko firmo. — V Bosni se na vsak korak vidi sledove »pangermanizma«. Po trgovinah se prodajajo vžgalice »Südmarke« itd. Gre pa v klasje nemška in madžarska ekspanzivna politika pod zaščito nenarodnih klerikalcev.

— **Zopet bosanska »veleizdaja«.** Da je »veleizdaja« v naši monarhiji edino le sredstvo političnega izsiljevanja, o tem nam jasno pričajo zadnji dogodki. Pobjavljajo se namreč samo takrat, kadar jih vlada potrebuje. Tako smatra vlada danes to za veleizdajo, kar je včeraj smatrala za najbolj patriotsko delo. V Bosni vladajo zdaj take razmere, da smatra vlada za primerno, sumničati bosanske Srbe kot »veleizdajnike«, čeprav še ni dolgo od tega, ko ste du-najška in budapeštanska vlada smatrali bosanske Srbe za najrazumnejši in najlojalnejši element. Toda časi se izpreminjajo, tako tudi vlade. Bosanska vlada je saboru predložila tudi zak. predlogo o fakultativnem odkupu kmetov. Srbi, ž njimi pa tudi ostala večna sabora pa hoče, da se ta odkup kmetov vrši obligatorčno. In kakor kažejo razmere, bo skoraj gotovo vladna predloga propadla. Toda v Bosni, kakor tudi, v nekatere drugih deželah, mora imeti vlada vedno prav. In zato so že začeli vladni listi z denunciacijami. Najpreje je treba osumičiti Srbe kot najodločnejše nasprotnike fakultativnega odkupa kmetov. Če bo pa potrebno, pridejo na vrsto tudi Hrvati, med katerimi so tudi nasprotniki fak. odkupa kmetov. Z denunciranjem je začel »Pester Lloyd«, ki govori o Srbih kakor o radikalnih nasprotnikih monarhije in pristavi Velike Srbije. Če bodo pa Srbi opustili svoje nasprotovanje proti fak. odkupu, tedaj jih bo zopet »Pester Lloyd« proglasil za najlojalnejši element.

— **Volitev župana v Belgradu.** Volitve belgradskega župana se je od 13.000 volilcev udeležilo le 3887. Od teh je dobil 2556 glasov radikalni kompromisni kandidat Davidović, 1331 glasov socijalistični kandidat Tuković. Mnogi socijalnodemokratski delavci je pred posameznimi volilnimi lokali manifestirala za žensko volilno pravico.

— **Avstrijski vohun obsojen na net let ječe.** V soboto se je začela v Belgradu obravnava proti Karlu Moldovanu, »trgovcu« iz Kovina, katerega so meseca septembra prijeli v Kosmaj, ker je bil osumljen, da je v svrhu špijonaže hodil po kosmajskih vaseh ter izpraševal kmete, ali so tam v obližju kake utrdbe. Moldovan se je, prišedši iz Kovina v Zemun, prepeljal z ladjo v Belgrad in sicer 20. septembra t. l. Potoval je kakor agent za pletilne stroje, vendar se je povsod informiral o morebitnih utrdbah njegova povpraševanja so bila tako zelo sumljiva, da so ga končno aretirali. Pri belgradski policiji je vse priznal. Pri sodišču pa ni hotel priznati, temveč je trdil, da so ga na policiji k temu prisilili. Vsa razprava je trajala le kratek čas. Sodišče ga je spoznalo za krivega poskušene špijonaže ter ga obsodilo na pet let ječe.

Po slovanskem svetu.

— **Nov slovanski list.** Na Dunaju je začel dne 7. novembra izhajati »Slavisches Tagblatt«, ki hoče kot neodvisno glasilo varovati in pospeševati slovanske interese. V prvi številki je razven programa spis prof. Dr. Drlina o »nemški - češkem sporazumu in avstroslovizmu« in pa spis prof. Spinčiča o »razmerah v Istri«. List stane za vse leto 30 K. uredništvo in upravnništvo je na Dunaju, IX., Thurngasse 8.

— **Iz življenja ogrskih Slovkov.** Na ogrskem se vršile volitve v komitatne odbore. Te volitve so velikega pomena. Ogrska država namreč ni, kakor tostranska država razdeljena na okraje, temveč na župe, ali komitate. Ta razdelitev na komitate je bila vedno glavna zaslomba madžarske moči. Razveseljivo je, da imajo Slovaki pri letošnjih komitatnih volitvah uspehe. Lepo zmago so dosegli Slovaki v požunskem komitatu. Dobili so Slovaki 15 novih mandatov. Dobro so se držali v Zagorju. Pri prejšnjih volitvah so dobili Slovaki samo 4 mandate, letos 16. Madžaroni so imeli prej 19 mandatov, letos jih imajo samo 6. V Predgorju so imeli Slovaki 5, Madžaroni 37; pri letošnjih volitvah je bilo izvoljenih 8 Slovkov, 34 Madžaronov. Vseh skupaj je bilo izvoljenih 24 slovaških članov komitatnega odbora, razven teh je še 22 Slovkov, ki so bili izvoljeni pred tremi leti. Slovaki imajo torej v tem okraju 50 zavednih zastopnikov. Slovaške časnikarje še vedno kruto zasledujejo. Urednik turčansko - svetomartinskih »Nar. Novin«, Jos. Skultéty, je bil pred budimpeštanskim porotnim sodiščem obsojen na mesec dni ječe, na globo 400 K in v plačilo sodnih stroškov, in sicer edinele zaradi tega, ker je zavračal laži izdajatelja madžarskega lista za Slovake »Krajana« in dopisnika »Budapesti Hirlapa«, dr. Gerőja, s katerimi je očital Slovkom, da vzgojujejo svoj naraščaj panslavistično za Rusijo. Gerő je med drugim napisal, da hodijo dijaši v Martinu v ruski uniformi, se rusko uče in pojo rusko himno. Čeprav je bilo dokazano, da je vse to laž, je bil vendar Skultéty obsojen. Pač lepe razmere za kulturno državo!

— **Poljski zoper katoliško duhovščino.** Poljski napredni listi prinašajo proteste proti katoliškemu duhovništvu z mnogostevilnimi podpisi. Vzrok temu je ta, da se katoliško duhovništvo ni udeležilo pogreba slavne pisateljice Marije Konopnicke. V protestu se pravi: »Vzemimo rokavico, ki se je vrgla poljskemu narodu, odvrčamo to novo žalitev narodnih čustev, kar najbolj protestiramo proti izzivajočemu obnašanju poljskega klerusa in proti obskurantizmu, katerega ta razvija.« — So pač povsod enaki ti klerikalci!

Književnost.

— **Ethin Kristan** je spisal novo dramo v 5. dejanjih »Samosvoj«, ki je izšla v založbi L. Schwentnerja. Snov je zajeta iz moderne življenja. O dramatičnih delih ni mogoče izreči utemeljene sodbe, dokler se ne vprizori, zato hočemo počakati z oceno, da pride Kristanovo delo na oder. Cena brošure 2 K, vezana 3 K.

— **Vladimir Nazor: Lirika.** Pravkar je izšla deveta knjiga (za leto 1910 tretja) »Savremenih hrvatskih pisaca«, namreč Vladimira Nazora »Lirika«. Knjiga obsega 64 lirskih pesmi, ki so razdeljene na devet skupin: Erotika. — Febbre. — Pred hramom. — Biblijske legende. — Synopsis. — Kentauri. — Ditiambi in Diczizjske pjesme. Z životopisnimi podatki obsega knjiga ravno 200 strani. Cena 2 K.

Izpred sodišču.

Tržaški »Piccolo« obsojen. V številki dne 27. julija t. l. je »Piccolo« priobčil članek, v katerem je razpravljalo o slučaju nekega tramvajskega uslužbenca, ki je bil aretovan in tožen radi zločina razžaljenja Veličanstva. Ker se je v rečenem članku skušalo vplivati na javno mnenje predno je sodišče izreklo svojo sodbo, je bila dotična štev. »Piccola« zaplenjena in obenem je drž. pradiništvo tožilo »Piccolo« odgovornega urednika Julija Cesari. Včeraj se je vršila tozadevna razprava, ki je končala s tem, da je bil »Piccolo« v osebi svojega odgovornega urednika obsojen na 50 K globe.

V zaprti kočiji. Nekega večera v začetku lepega meseca maja je mlada gospa Irma M. v Trstu vsa razburjena pripovedovala svojem možu, da se je na stopnicah potolkla. Mož si je natančno ogledal poškodbe svoje mlade žene, toda ni se mogel prepričati, da bi bilo mogoče take poškodbe dobiti pri padcu na stopnicah. Sploh se je zdelo ženino vedenje močno tako sumljivo, da je začel natančneje poizvedovati po varoku njenih poškod. In neka dobra žena prijate-

ljica je možu povedala, da sta napravili tisti dan z izvoščkom izlet v Lipico. Ko so se peljali nazaj, je prijateljica sedla na kozla, izvošček pa v voz k mladi gospe. Voz sta zaprla. Kaj se je v vozu godilo, tega prijateljica ni mogla vedeti, ker je bila preveč zatopljena v svoje misli. Tako je bila zatopljena, da se je prevrnila kočija v jarek, iz katerega so se komaj rešili. V tistem jarku je mlada gospa dobila poškodbe. Mož s takimi izleti svoje žene seveda ni bil zadovoljen. Ovadil je vse tri udeležence na dotičnem izletu zaradi zakonolomstva oziroma zapeljivanja k zakonolomstvu. Te dni se je vršila pred tržaškim sodiščem kazenska obravnava. Izvošček je ostal doma in tožnik je proti njemu odstopil od tožbe. Žena je bila obsojena na štirinajst dni zapora, prijateljica je bila oproščena.

Razne stvari.

* **Okrađen Perzije.** Med vožnjo iz Belgrada v Lapovo je bilo nekemu bogatemu Perziju ukradeno 150.000 frankov v ruskih bankovcih. Tat je izginil brez sledu.

* **Nesrečna ljubezen.** V Ustju na Češkem je nadporočnik Artur Ivančich ustrelil svojo ljubico, 20letno Berto Andress, hčer lekarnarjeve vdove. Ivančich je nato ustrelil samega sebe.

* **Največja množina ledu.** Največja, skupaj držača se ledena snov se nahaja v sredini Grönlandije, kjer se zbira in raste že tisočletja. Ledena snov meri po najnovjšem računu 1.555.000 kvadratnih kilometrov in je v sredini debela 2400 metrov.

* **Nov izum.** Listi poročajo, da je izumel avstrijski topničarski stotnik Alfonz vitez Henriquez novo napravo za basanje patron. Dotični aparat napolni v desetih urah 150 tisoč patron. Vojno ministrstvo je že naročilo deset takih strojev. Vsak stroj stane 10.000 K.

* **Najstarejša Madžarka.** Te dni je umrla v Nagy - Tarkany najstarejša Madžarka, 117 let stara Martina Schwarz. Ves čas svojega življenja ni bila nikdar bolna. Bila je tako krepka, da je večkrat nabila svojega 90letnega sina, ako je ni hotel ubogati. Njegov drugi sin je 83 let star, hči pa 85 let. Družina je živila vedno v pomanjkanju.

* **Čuden monopol.** Gotovo je najbolj čuden izmed vseh monopolov, kolikor jih imajo razne države, monopol na drobovje, zlasti na čreva. Tak monopol je sklenil Perzija v začetku tega leta. Vse drobovje v Perziji zaklanih živali se mora izročiti državni upravi, ki potem prodaja čreva svojim državljanom, da morejo delati klobase. Ščasoma pridemo morda tudi v Avstriji do enakega monopola.

* **O aretovanem dr. Seinfeldu** v Krakovu se poroča, da je napravil pri igri poldrugi milijon kron dolgov. Poleg tega je osleparil tudi več svojih klijentov. Na ime nekega advokata je ponaredil menico za 70.000 K. Milijonarja Morakovskega je okradel za 138.000 K. Sorodniki so hoteli sprva založiti za dr. Seinfelda potrebno varščino, da bi bil izpuščen iz preiskovalnega zapora, zdaj pa nečajo ničesar več o njem slišati.

* **Rodbinska zaloigra.** Tiskarski delavec Aleksander Szabo v Budimpešti je v odsotnosti svoje žene prezeval z britvijo dvema najmlajšima otrokoma vratova. Mož se je nato obesil, zapustivši ženi še tri otroke. Vzrok njegovega dejanja je ta, da je Szabo mislil, da najmlajša dva otroka nista njegova, marveč nekega sorodnika, ki je zadnja leta pri njem stanoval.

* **Židje v Perziji.** V Perziji so začeli preganjati Žide. Židovski oddelek mesta Širasa je popolnoma razdejan. Pet tisoč Židov je brez vsakih sredstev, mnogo je umorjenih, še več pa težko ranjenih. Osrednji židovski odbor je poslal v Širas 5000 frankov za najnujnejšo potrebo. Obenem je prosil za intervencijo v korist prganjanim Židom pri perzijski vladi.

* **Žena z največjo družino.** V Jacksonu v državi Kentucky v Severni Ameriki živi 87letna Jane Morris, ki je lahko najponosnejša mati na svetu, kajti njenih potomcev je danes 518. Imela je 5 sinov in 10 hčera. Njeni otroci so ji delali vso čast, kajti njen najstarejši sin ima 10 otrok, najstarejša hči pa 15, drugi sin 14, tretji 13, druga hči 16, itd. Po svojem starejšem sinu ima Jane Morris 50 pravnukov, po svoji hčeri Hani celo 76. Vsega skupaj ima danes stara Jane 128 vnukov, 326 pravnukov in 49 prapravnukov.

* **Kaj se rabi za potovanje po Alpai.** Iz obravnave proti hotelaki družbi, katere last je letos pogoreli hotel ob Karakoram jeziru, se razvodi, kaj vse nosijo, ozi. vozijo s seboj visoki potniki, ki so namenjeni za nekaj dni v Alpe. Tako sta imela sekcijski šef dr. F. K. na Dunaju n njegova soproga Klara za »pot v Alpe« stvari, ki so bile vredne 30.043 K. Vsa ta stvarja so pogorele in zdaj zahtevata »spogorele« povračilo nave-

dane svote od hotelske družbe. Zgoraj so jima sledeči predmeti: 1 pristana štanti-čipkasta obleka = 1800 K; 2 novi večerni obleki = 1600 K; 13 kostimov, večnoma novi in dva večerna plašča = 8700 K; 14 parov lakstih čevljev in rokavice = 500 K; 30 parov finih nogavic = 500 K; 8 klobukov = 1250 K; 7 dežnikov = 1000 K. To je res izborna oprema za Alpe!

* Dobro so jo skupili. Te dni je prišel na Dunaj Francoz Charles Charpentier. V bližini zahodnega kolodvora so ga v francoskem jeziku ogovorili trije možje, ki so rekli, da so njegovi rojaki. Povabili so Francoza v neko kavarno, kjer so začeli igrati na karte. Francoz je dobil pri igri 200 K. Nato so se moške dvignili ter so povabili Francoza v neko gostilno, kjer naj bi se igra nadaljevala. Francoz je uvidel, da ima opraviti s sleparskimi igralci. Ti so pustili, da je dobil pri novi igri v gostilni še 600 K, da bi ga potem bolj gotovo oskubili. Ko si je premeteni Charles Charpentier na tako lahek način zaslužil 800 K, je vstal, plačal račun ter se poslovil pri svojih dunajskih prijateljih. Ti pa s takim izidom niso bili zadovoljni, planili so izza mize ter jo udrli za Francozom na cesto. Tu so ga začeli pretepati, toda Francoz je potegnil revolver, sprožil dve krogli, na kar so jo prekanjeni sleparji jadrno odkurili.

* Divja mladina. Nedavno so listi poročali o skrajno sirovem gimnazijcu Skali, ki je bil na Dunaju obsojen radi umora 15letne deklice v 10letno ječo. V nedeljo se je primerila na Dunaju zopet nekaj podobnega. V vinski kleti Roze Hranatsch je bila za natakario 20letna Karolina Biegler. 15letni pekovski pomočnik Hugo Hranatsch, pastorek gostilničarke, je neprestano zalezoval Karolino, toda brezuspešno. V nedeljo popoldne je videl, da je Karolina govorila z nekim moškim. Hugo Hranatsch je šel iz sobe, kamor se je pa kmalu vrnil. Ko sta bili ženski sami v gostilni, je Hranatsch vstal izza mize, stopil proti natakariji, potegnil revolver ter jo ustrelil v prsi. Natakario in gostilničarka sta se kričee skrili pod mizo, kamor je podivjani človek spustil še več krogel. Natakario je dobila še eno kroglo v ramo. Ženski sta vsi preplašeni zlezli izpod mize, nakar je pek pognal natakario še eno kroglo v ramo. Nato se je hotel sam ustreliti, kar je pa preprečil redar, ki je prihitel v sobo. Hranatscha so le z veliko težavo ukrotili. Ranjeno dekle so oddali v bolnišnico.

* Velikanske moške frizure. Potovaleci po osrednji Afriki pripovedujejo, da žive tamkaj plemena, pri katerih nosijo moški čez meter visoke frizure. Tako pripoveduje neki potovalec v svojem ravnokar izdanem delu »Divjačina in divjaki« o moških iz rodu Meshukulumbwe v Rodeziji, da imajo poldrugi meter visoke frizure. Frizure si napravijo na ta način, da si namažejo lase z ilovico in maščobo, in jih dvignejo v zrak ter povežejo v šop, ki postane trd kot tolkalo. Sprva provzroča takšna frizura precejšnje bolečine, ker vlečejo lasje vso kožo skupaj, da nastane okrog glave nekakšen kožen rob. Po konci strleči šop okrase še z raznimi skoljčinimi lupinami ter z umetno napravljenimi košenimi iglami. Ker se tako napravljeni stolp drži toliko časa skupaj, da sam od sebe ne razpada, je umetno, da se zareda v njem množestvo živčale, ki popolnoma svobodno kraljujejo v svojem gnezdu. Da se umetna stavba ponoči ne razruši, jo njen lastnik priveže na bruno, ki ga ima v ta namen v svoji koži. Kakor poroča dotični potnik, so ženske iz imenovanega rodu kratko ostrizene. Lase dajo svojim možem, da jih podelajo s svojimi v lične stolpice.

* Ženske kot voditeljice ogrskih bolniških blagajin. Na Ogrskem je tri leta v veljavi nov zakon o bolniških blagajnah, ki vso oskrbo bolnikov enotno ureja. Vsa dežela je razdeljena v okraje. Od privatnih in društvenih bolniških blagajin so samo tiste obdržali, ki so za časa uveljavljenja novega zakona imele čez 5000 članov. Prispevke plačujejo delodajalci in delojemalci v enakih delih. Ravnotako paritetno volijo tudi vodilne korporacije bolniških blagajin. Dodajajo so bile ženske le izjemoma voljene v vodilne odbore. Pri zadnjih volitvah generalnih delegacij v Budimpešti so bile pa štiri ženske izvoljene, in sicer dve delavki in dve uradnici. Agitacijo je vodilo deželno društvo uradnic. Tudi v listah provinčnih bolniških blagajin vidimo zdaj več ženskih delegatov.

Telefonska in brzojavna poročila.

Iz plenarne seje avstrijskih delegacij.

S. — Dunaj, 9. novembra. Današnja seja avstrijskih delegacij se je

začela ob pol 11. Namesto odstopivšega delegata ministra Baerenreithera je bil izvoljen za podpredsednika avstrijskih delegacij profesor Cyehla. Nato je bilo podanih nekaj interpelacij.

Za tem je govoril kontra-govornik delegat Udržal, ki se je pred vsem zavzemal za poljedelske interese, ki da nikakor ne nasprotujejo zdravemu razvoju avstrijske industrije. Avstrijsko zunanjo politiko je treba delati s svinčnikom v roki. Odločno zavrača sumničnja, ki jih je v zadnjem času naprtil zunanji minister Aehrenthal in zlasti za časa aneksijske krize proti Čehom, češ, da so Čehi antimilitaristični in antipatriotični. Delegat Udržal zahteva za te trditve od ministra Aehrenthala dokazov. Aehrenthal je tudi diskreditiral gibanje neoslavizma, ker je rabil take argumente proti Slovanom in zlasti proti Čehom.

Govornik se nato obširno bavi z zvezo Avstrije z Nemčijo ter v ostri in dovtipni kritiki kritikuje zlasti potovanje nemškega cesarja Viljema po Evropi, pred vsem njegove obiske na Dunaju.

Govornik se zavzema za reformo avstrijskega poslanstva ter označuje zlasti nevednost v gospodarski izobrazbi za krivo, da Avstrija ne more naprej in priti do materialne veljave. Govornik bode glasoval proti proračunu.

Za delegatom Udržalom govori delegat Kozlovski, ki zlasti osvetljuje stališče Poljakov napram trozvezi.

Za Kozlovskim govori delegat Renner, na kar se seja za eno uro prekine.

Popoldne bo odgovarjal Aehrenthal na vprašanja, zlasti na vprašanja, ki jih je postavil tudi delegat profesor Masaryk glede veleizdajniškega procesa.

Dr. Ploj bo še kandidiral.

S. — Dunaj, 9. novembra. Dvorni svetnik dr. Ploj se je danes izrazil nasproti dunajskemu poročevalcu »Slovenskega Naroda«, da so od »Slovenca« importirane vesti, kakor da bi pri prihodnjih državnozbornih volitvah več ne kandidiral, popolnoma izmišljene.

Priznanje dr. Kramarja s strani Poljakov.

S. — Dunaj, 9. novembra. Delegat Kozlovski je v delegacijah v imenu poljskih delegatov izjavil, da mora poudarjati, da smatrajo Poljaki za svojo častno dolžnost izreči dr. Kramarju javno v delegacijah zahvalo za njegov odločen nastop v Petrogradu v interesu zatiranega poljskega naroda na Ruskem.

Bivši perzijski šah na Dunaju.

A. — Dunaj, 9. novembra. Bivši perzijski šah Mehemed-Ali-Mirza je prišel včeraj na Dunaj. Potuje, kakor se je sam izjavil v Nizo in potem na Francosko. Njegovo potovanje v Avstrijo in zapadne države se smatra veliki politični važnosti, z ozirom na zadnje dogodke v Perziji. Iz Petrograda dementirajo, da bi ta obisk na Dunaju imel kakšen političen pomen.

Čehi obsojajo dr. Šusteršičev nastop v delegacijah.

S. — Praga, 9. novembra. Vsi češki listi v ostrih besedah grajojo včerajšnji nastop dr. Šusteršiča v delegacijah. »Česke Slovo« direktno poudarja, da je bil včerajšnji dr. Šusteršičev nastop plačilo za vladne usluge, izkazane slovenski klerikalni stranki. »Narodni Listy« konstatirajo pred vsem zmedenost dr. Šusteršičevih nazorov, napačno njih argumentacijo in poudarjajo, da je dr. Plojev govor in njegov nastop radi doslednosti visoko vzvišen nad zahrbtostjo dr. Šusteršiča. Enako obsojajo dr. Šusteršiča tudi ostali češki listi.

Volitve v Poštorni. Čehi propadli tudi v I. volilnem razredu.

S. — Poštorna, 9. novembra. Čehi so danes pri občinskih volitvah propadli tudi v I. volilnem razredu. Obstrukcija v galicijskem dež. zboru.

S. — Lvov, 9. novembra. V galicijskem deželnem zboru se nadaljeje rusinska obstrukcija. Ukrajinci neprestano kriče: »Ven z volilno reformo!« Med velikim truščem se nadaljuje debata o deželnem proračunu.

Madžari in Rumuni proti Slovanom.

O. — Budimpešta, 9. novembra. Grof Štefan Tisza se je izjavil v pogajanjih Madžarov in Rumunov za narodnostno spravo med tema narodoma, da so šance precej ugodne, Rumuni da so si v svesti, da imajo v sredini slovanskega venca edino oporo le v Madžarih, da se morajo vsled tega naslanjati samo na Ogrsko in da mora radi tega med obema narodoma priti do popolnega sporazuma.

Ornogorski kralj Nikolaj na obisku pri našem cesarju.

F. — Petrograd, 9. novembra. »Novoje Vremja« prinaša iz Cetinja vest, da obišče ornogorski kralj Ni-

kolaj 30. novembra avstrijskega cesarja na Dunaju.

Bivši sultan Abdul Hamid belas.

M. — Carigrad, 9. novembra. Abdul Hamidu se je vili krl. Njegovo stanje je popolnoma obupno.

Belgijski parlament.

G. — Bruselj, 9. novembra. Kralj Albert je včeraj popoldne otvoril novo zasedanje belgijskega parlamenta.

Nemški cesar vrne ruskega carju oblak.

M. — Kiel, 9. novembra. Ruski car je baje povabil nemškega cesarja Viljema, da naj ga obišče v Petrogradu.

Železniška nesreča.

B. — Pavla, 9. novembra. V postaji Bressana je včeraj trčil brzovlak, ki vozi iz Genove v Milan, v neki tovorni vlak. Dva potnika sta bila na mestu mrtva, mnogo težko ranjenih, med njimi dva smrtnonevarno.

Revolucionarno gibanje med vojaštvom na Španskem.

O. — Pariz, 9. novembra. V Barceloni so izvršila oblastva v tamošnjih vojaških hišne preiskave ter našla pri mnogih vojakih veliko republikanskih in revolucionarnih spisov. Več anarhistov je bilo aretiranih.

Zmaga demokratov nad republikanci v severoameriških zedinjenih državah.

M. — London, 9. novembra. Iz New Yorka poročajo, da so pri večeršnjih volitvah severoameriških univerzitet skoraj povsod zmagali demokrati nad republikanci. Bivši predsednik Roosevelt s svojimi republikanskimi kandidati je propadel in prihodnja zbornica bo kazala najbrz demokratsko lice.

Štrajk v južnem Walesu.

M. — London, 9. novembra. V južnem Walesu je prišlo do ponovnih izgrediv med štrajkočimi rudarji. 6000 rudarjev se je navalilo na policijo. Prišlo je radi tega do krvavega in strahovitega boja, v katerem je bilo 60 rudarjev težko ranjenih. Tudi mnogo policajev je bilo težko ranjenih, eden pa usmrčen. Iz Londona so poslali v Wales močni oddelki policije na pomoč.

M. — London, 9. novembra. V nekaterih mestih v delavskem Walesu so oropali rudarji prodajalne, ki so se nahajale v krajih ter groze sedaj, da izbruhne prava revolta.

Kupujte jutranjo izdajo „Slovenskega Naroda“.

Gospodarstvo.

Srbske gospodarske razmere v letu 1909.

II.

Trgovina je bila leta 1909. v Srbiji zelo zadovoljiva. Posebno lepe uspehe izkazuje izvoz, katerega je omogočila izborna uspešna letina in pa nova tržišča za živino. Tudi uvoz, čeprav ga je začetkom leta politična kriza nekoliko ovirala, se je dobro razvil. V notranji trgovini se niso pojavili nikaki abnormalni pojavi. Zelo ugodno je vplivalo delovanje kartela veletrgovcev. Ta kartel je prisilil malo trgovino, da je natančno izpolnjevala svoje obveznosti, in je izreguliral trgovino. Zunanja trgovina srbska je znašala leta 1909. z ozirom na kvantiteto 636.449.074 kg (leta 1908. 546.118.814 kg), z ozirom na vrednost 166.516.841 (leta 1908. 153.384.495) frankov ali dinarjev, torej za 90.330.260 kg, oziroma za 13.132.346 frankov več, nego lani.

Od tega je pripadlo na srbski izvoz 454.602.539 (leta 1908 337.225.614) kilogramov, oziroma 92.981.755 (77.749.078) dinarjev; izvoz iz Srbije se je torej zvišal napram letu 1908. za 15.232.677 dinarjev. Uvoz v Srbijo je znašal 181.846.535 (168.893.200) kg, oziroma 73.535.086 (75.635.417) dinarjev. Napram letu 1908 se je torej uvoz inozemskega blaga v Srbijo zvišal z ozirom na kvantiteto za 12.958.335 kg, z ozirom na vrednost se je pa znižal za 2.100.331 dinarjev. Kakor je iz navednih števil razvidno, izkazuje srbska trgovinska bilanca za leto 1909. aktivum 19.446.669 dinarjev. Ta ugodni efekt je z ozirom na žalostne trgovinske - politične razmere, posebno v prvih mesecih leta 1909. naravnost presenetljiv.

Skoraj dve petini srbskega izvoza ste šli v Avstro - Ogrsko, namreč 172.845.211 kg (napram letu 1908. za 44.444.679 kg več) v vrednosti 29.096.639 (+ 7.595.237) dinarjev. Ta, z ozirom na našo visoko uvozno carino naravnost presenetljiv rezultat je omogočila nenavadna konjunktura cen deželnih pridelkov. Deželnih pridelkov so iz Srbije v našo državo izvozili za 17.881.342 dinarjev, sadja 1.453.950 dinarjev. Razvreda se

predvsem uvažali: volno, lan, konoplja, jajca, koža, med, vinice itd. Srbski izvoz v Nemčijo je znašal vrednost 15.504.779 dinarjev (leta 1908. 16.133.792 dinarjev). Izvozili so posebno deželne pridelke, jajca, koža, volno, meso in ajrovo med. Znatno se je zvišal srbski izvoz v Turčijo, namreč od 10.967.194 dinarjev na 21.974.175 dinarjev. Tako da je bila Turčija leta 1909 drugi najvažnejši trg za srbsko blago. Predvsem so iz Srbije v Turčijo uvažali deželne pridelke (za 10.498.341 dinarjev), živino in meso (za 7.433.034 dinarjev), les, moko, pivo in drugo. Izvoz v Belgijo se je znižal od 16.133.792 dinarjev leta 1908 na 9.900.034 dinarjev. V Italijo so izvozili blaga leta 1909 za 3.046.601 (leta 1908 za 3.490.054) dinarjev. Znatno se je zvišal srbski izvoz na Bolgarsko. Znašal je leta 1909 3.633.095 (leta 1908 samo 1.921.929) dinarjev. Padel je srbski izvoz na Rumunsko, od 3.005.110 na 2.281.836 frankov, na Francosko od 3.042.724 na 3.042.742 na 2.429.302 franka, na Angleško od 498.717 na 142.390 frankov in na Grško od 224.161 na 191.410 frankov. Naprotno se je zvišal srbski izvoz v Egipt od 760.662 na 1.211.380 frankov, v Ameriko od 1.985.600 na 3.005.090 frankov.

Še bolj karakteristični so pa podatki, ki se tičejo uvoza inozemskega blaga v Srbijo. Dočim se je uvoz mineralij vseh vrst, kovin in kovinastega blaga, poljedelskih in gozdnih izdelkov zvečal, se je znatno zmanjšal uvoz strojev, elektrotehničnih predmetov, kemičnega in lekarniškega blaga, stekla in steklenega blaga, tkanin, papirja in papirnatih izdelkov. Avstro - Ogrska, ki je leta 1908 uvozila v Srbijo 42-51 odstotkov vsega blaga, je l. 1909 uvozila samo 24-20 odstotkov. Kar se tiče podrobnosti, se je znižal uvoz izdelkov avstro - ogrskega poljedelstva in živinoreje od 41-5% na 32-20%, uvoz tekstilnega blaga od 27 na 15-48%, uvoz kovin in kovinastega blaga od 55-5% na 20-35%, mineralnih sirovin od 40-4% na 30-54%, strojev od 43-6% na 16-78%, papirja in papirnatih izdelkov od 72-6% na 46-33% itd. Kakor se torej vidi, Avstro - Ogrska ne zavzema več prvega mesta pri uvozu v Srbijo. Največ blaga je uvozila v Srbijo Nemčija. Angleški uvoz se je znižal od 8.803.350 na 7.585.230 dinarjev. Uvoz iz Turčije (4.855.610 dinarjev, uvoz iz Francije, ki je znašal 3.536.486 dinarjev, se je zvišal za 1.973.443 dinarjev. Italija je uvozila blaga za 2.344.989 dinarjev (l. 1908 za 2.271.714). Rusija za 1.010.995 (l. 1908 za 1.932.348 dinarjev), Rumunsko za 1.619.832 (l. 1908 za 734.435 din.), Belgija za 1.588.625 (l. 1908 za 1.601.576 din.), Švicarsko za 1.376.363 din., Amerika za 869.960 (l. 1908 za 473.970 din.), Bolgarsko za 350.763 (l. 1908 za 294.096 din.), Holandsko za 350.663 dinarjev. Se manj blaga so uvozile v Srbijo, Grško, Dansko, Egipt, Portugalsko, Črna gora, Švedsko in Španjoko.

Iz teh podatkov se najbolje razvidi, kako je politika zadnjih let škodovala Avstro - Ogrski industriji in trgovini, ki je utrpela vsled brezposodbenega stanja občutne rane. Avstro - Ogrsko so drugi konkurenti izpodrinili z njenega prvega mesta. Srbija ta politika ni škodovala, temveč se ji je celo posrečilo, gospodarsko se emancipirati s tem, da je dobila nove trge za razpečevanje svojega blaga.

Zboljšanje premoženjskih razmer, ki se je izvršilo l. 1909 v Srbiji, se najbolje zrcali v zbolšanju državnih prejemkov. Tudi prometna sredstva napredujejo. Zvišali so se dohodki železnice, kakor tudi dohodki plovnih družb. Ugodno so vplivali na denarne razmere v Srbiji znatni zneski, ki so prišli v deželo iz tujine za izvoženo blago. Koncem l. 1909 se je posrečilo Srbiji skleniti 150milijsko posojilo, ki omogoči nadaljni razvoj gospodarskega življenja v Srbiji. Naravno je, da ti ugodni rezultati v l. 1909 navdajajo Srbijo z upanjem v lastno gospodarsko moč.

— Kletarski tečaj. V primeri z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaraditega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimajo boljše kletarjenja, ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju - vinogradniku še tako lepo grozdje, ko ne zna iz njega pripraviti tako pijače, kakršna se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med prodajalcem in običnim, znamenje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posedo in s vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj slahntne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi za 3.293.057 dinarjev, morda pa za

najgusnejša pijača! Da imajo ukasljajni priliko, se v kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarški nadzornik B. Skalický pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevni kletarskih tečajev. — Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zgledi naj se takoj pri c. kr. vinarškem nadzorstvu v Rudolfovem. — Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglediti. — Vsak, kdor bode v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila, vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen. — C. kr. vinarško nadzorstvo za Kranjsko.

— Zavarovanje ameriških izseljencev proti deportaciji. Zelo strogo postopanje izseljenškega urada v Ellis - Islandu v Zedinjenih ameriških državah je prisililo rusko vlado, da je uvedla zavarovanje proti povratku (deportaciji) izseljencev. Izseljenci, ki se morajo na ta način vrniti, trpe veliko škodo, posebno še z ozirom na to, da so večinoma delavci in kmeti. Ruska vlada je hotela temu s tem nekoliko odpomoči, da je uvedla zavarovanje zoper deportacijo izseljencev. Vsak izseljenec, ki se vrka v pristanišče Libava, mora plačati v to svrhu 1 rubelj. Če mu ameriška oblast ne pusti izkrcati se, tedaj dobi 100 rubljev, da se lahko vrne. Če upoštevamo, da velja vožnja iz Libave v Ameriko 85 rubljev, tedaj zadošča prej omenjena vsota za povratek. Vsak izseljenec se v Libavu natančno preišče.

— Prva srbska trgovska zbornica. Pred par dnevi se je konstituirala v Belgradu prva trgovska zbornica v Srbiji, ki je organizirana na podlagi pravil, katere je vlada potrdila. Po slavnostni otvoritvi so izvolili za prvega zborničnega predsednika dr. Kosto Rizmića.

— Cene železu. Pred par meseci se je domnevalo, da se je situacija na mednarodnem trgu železa zboljšala in tedaj so pričakovali, da se bodo tudi v Avstriji razmere zboljšale. To pričakovanje se pa ni izpolnilo in že danes je toliko kakor gotovo, da kartel ostane pri sedanjih cenah tudi v prvem četrtletju 1911.

— Krah v sladkorni spekulaciji na Ruskem. Iz Kijeva poročajo: Na tukajšnji sladkorni borzi so cene neprenehoma padale, vsled česar je nastala velika panika, ki je povzročila velike falimente sladkornih spekulativ. Ena banka je izgubila 2.000.000 druga 600.000 rubljev, manjši spekulanti so izgubili vse svoje premoženje. Toda tudi sladkorni tovarnarji, ki so bili v zvezi s spekulanti, so izgubili velike vsote. Ponudba je velika, popraševanje pa majhno. V zadnjih dveh dneh so se cene sladkorja znižale za 60 kopek.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslavšek.

Dober pridelek za kavo — dober zavretek! Če nam jutranja kava ne diši, smo mnenja, da moramo radi tega predvsem obdolžiti trgovca, češ, da nam je dal slabo zrnat kavo. Temu pa ni tako! Ponajvečkrat gre tu za uporabo manj dobrega pridelka za kavo in zato je tudi treba polagati posebno važnost na izbero kavnih pridelkov. Najbolje je ravno dovolj dobro za nas in naših zločede. Med kavnimi pridelki zasluži »pravi« Franci s kavnim mlinčkom »iz zagrebške tovarne naše najtoplejše priporočilo.

Darila.

Upravištvu naših listov so poslali:

Za Ciril - Metodovo družbo: G. Ivan Frole, prometni kontrolor v St. Petru na Krasu, 5 K, mesto šopka na grob malemu Milku Medica v Mori na Tirolskem kot krstni boter. — G. Albert Kette iz Bleda 15 K., mesto venca na krsto umrle gospe Ane Bernik na Bledu. — Skupaj 20 K. — Hvala lepa!

Slavensko deželno gledališče v Ljubljani.

Št. 30. (Nepar.) Društ. predst. 2034.

V četrtek, 10. novembra 1910.

Enojetič:

Dolarska princesa.

Opereta v treh dejanjih. Spisala A. M. WILHELM in Fr. Grünbaum. Uglasbil Leo Fall. Režiser Jos. Povh. Kapelnik prof. Frid. Reiner.

Blagajnica se odpre ob 7. uri.

Začetek ob 7 1/2 uri. Konec ob 10.

Prihodnja predstava bo v soboto, 12. novembra.

Umrlj so v Ljubljani:

V deželni bolnici:

Dne 7. novembra: Ana Grbec, posestnikova hči, 6 let.

Dne 8. novembra: Fran Škriba, mestni delavec, 65 let.